

ВІДГУК

офіційного опонента

професора кафедри освітології та інноваційної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди,
доктора педагогічних наук, професора **ШТЕФАН Людмили Андріївни**
на дисертацію **БАЙ Дуншена** на тему:

«Дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми. Розвиток науково-технічного прогресу диктує необхідність системного оновлення дидактичних підходів, що безпосередньо впливає на сферу освітніх послуг у всьому світі. Зокрема, реформування вищої технічної освіти в КНР продемонструвало, що цифровізація вимагає не просто переходу в онлайн, а глибокого методологічного обґрунтування електронного навчання. Трансформація вищої школи в рамках компетентнісного підходу актуалізує пошук дієвих дидактичних стратегій, орієнтованих на синергію теоретичних знань, практичних умінь, критичного мислення та здатності студентів гнучко реагувати на технологічні зміни. Зазначена проблематика є пріоритетною для вищих політехнічних коледжів КНР, що виступають базовою ланкою підготовки інженерно-технічних фахівців і відзначаються тісним взаємозв'язком між освітньою діяльністю та реальними запитами індустріального сектору економіки. Нова парадигма освіти орієнтована на цифрове покоління студентів і передбачає широке застосування відкритих веб-ресурсів та асинхронних комунікацій. Ефективність китайського кейсу забезпечено інтеграцією науки й виробництва (моделі «школа – підприємство» та викладачі з «подвійною кваліфікацією»), а також оперативним коригуванням навчальних планів під нові технології.

Для України зазначена проблематика є критично важливою в контексті повоєнного відродження, євроінтеграції та цифровізації економіки. Проте вітчизняна підготовка ІТ-фахівців (зокрема за спеціальностями F2(121) «Інженерія програмного забезпечення», F3(122) «Комп'ютерні науки») наразі стримується низкою дидактичних суперечностей: інертністю оновлення освітніх стандартів на тлі стрімкого розвитку технологій; слабкою інтеграцією ІТ-індустрії у проектування навчального процесу та створення спільних лабораторій; складністю збереження високої якості практичних навичок в умовах тривалого онлайн-навчання.

Попри достатню кількість наукових досліджень указаної сфери, саме цей напрям (формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів) невпинний у контексті наукових пошуків, оскільки комп'ютерна компетентність – кардинально швидкозмінна.

Актуальність проведеного дослідження підтверджується й тим, що воно виконано у рамках науково-дослідницької теми кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

У дисертації Бай Дуншена категоріальний і методологічний апарат, мета та завдання дослідження визначені логічно і науково правильно. Дисертація має чітку структуру.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Бай Дуншена, є високою й базуються на використанні 248 джерел, із них 168 іноземними мовами, зокрема – це офіційні документи та нормативно-правові акти Китайської Народної Республіки; нормативно-правові акти у сфері вищої освіти України; офіційні вебсайти закладів професійної та вищої освіти Китайської Народної Республіки і закладів фахової передвищої та вищої освіти України; освітні ресурси, розміщені на порталах провідних закладів вищої освіти КНР та України;

матеріали періодичних наукових видань КНР та України, що висвітлюють питання, пов'язані з формуванням комп'ютерної та цифрової компетентності майбутніх спеціалістів, професійною підготовкою у закладах вищої професійної освіти КНР і закладах фахової передвищої та вищої освіти України, цифровою трансформацією освіти, компетентнісним підходом та використанням інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні тощо.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження. Науковий рівень і достовірність результатів дисертаційного дослідження Бай Дуншена забезпечується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій; застосуванням комплексу методів: загальнонаукових теоретичних, систематизації та класифікації, структурно-логічного аналізу, порівняльного аналізу, контент-аналізу освітніх програм, концептуального моделювання та узагальнення, прогностичних; широким використанням ресурсів наукових бібліотек України та Китайської Народної Республіки; опрацюванням наукових праць українських, китайських та іноземних учених, пов'язаних із реалізацією дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, позитивним упровадженням результатів у освітній процес вищих політехнічних коледжів КНР та в Україні; широкою апробацією результатів дослідження.

До основних нових наукових результатів дисертації слід зарахувати таке: на основі ґрунтовного аналізу стану розробленості проблеми у педагогічній теорії та практиці Бай Дуншеном виокремлено методологічні підходи та схарактеризовано нормативно-правове забезпечення реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР (концептуальний, аналітичний, моніторинговий, галузевий, конфліктологічний, регіональний, методичний, компаративістський).

Дисертантом комплексно проаналізовано сучасні дослідження проблеми формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР (концептуально-державного, загальнодидактичного та індивідуально-дидактичного спрямування) та щодо особливостей проблеми (культурологічні, реформістські, ідеологічні, соціально-економічні).

На основі широкого використання різноманітних джерел Бай Дуншеном уточнено сутність ключових понять дослідження: «дидактичні стратегії», «компетентність», «комп'ютерна компетентність», «формування комп'ютерної компетентності», «вищі політехнічні коледжі КНР» тощо.

Не викликає заперечень обґрунтування сутності поняття «дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» як планування та реалізації на рівнях держави, освітньої установи та предметному рівні довгострокових дидактичних умов, що сприяють набуттю майбутніми спеціалістами високого рівня здатності та готовності діяти у сфері комп'ютерних технологій за критеріями-діями: розуміти, володіти, користуватися, застосовувати, удосконалювати.

Автором переконливо доведено, що виокремлені та обґрунтовані дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР забезпечують всебічну підготовку майбутніх спеціалістів до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації економіки та суспільства країни.

Для проведення порівняльного аналізу сучасного стану реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх фахівців спеціальності «Технологія комп'ютерних застосунків» у вищих політехнічних коледжах КНР та спеціальностей F2(121) «Інженерія програмного забезпечення», F3(122) «Комп'ютерні науки» у закладах фахової передвищої освіти та закладах вищої освіти України, здобувач ретельно проаналізував освітні програми підготовки спеціалістів із технологій комп'ютерних застосунків вищих політехнічних коледжів КНР через призму критеріїв; проаналізував наукові підходи до реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України; здійснив аналіз освітньо-професійних програм спеціальностей F2(121) «Інженерія програмного забезпечення» та F3(122) «Комп'ютерні науки» у закладах фахової передвищої

освіти та закладах вищої освіти; визначив особливості змістового, методичного та технологічного забезпечення реалізації дидактичних стратегій; порівняв підходи до підготовки майбутніх фахівців у межах зазначених спеціальностей.

Позитивної оцінки заслуговує і той факт, що дисертант поряд із розробленням та характеристикою етапів (дорожня карта), критеріїв та показників ефективності впровадження у закладах фахової передвищої та вищої освіти України китайського досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах, визначив бар'єри та шляхи їх мінімізації у процесі впровадження. Це свідчать про неупередженість автора і об'єктивність висвітлення ним педагогічних процесів.

Загалом, наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дослідником уперше комплексно проаналізовано сучасні дослідження проблеми формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та особливостей реалізації дидактичних стратегій підготовки майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР; виокремлено методологічні підходи та схарактеризовано нормативно-правове забезпечення реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР; визначено та схарактеризовано пріоритетні форми, методи та засоби реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Окрім того, окреслено перспективи творчого використання в Україні досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та удосконалено зміст, форми та методи формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України з урахуванням китайського досвіду.

Значимість отриманих результатів для науки і практичного використання. Сформульовані в результаті наукового пошуку перспективи та розроблені методичні рекомендації (система дидактичних карток, дорожня карта, критерії та показники ефективності) впровадження в Україні китайського досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах можуть слугувати підґрунтям для вдосконалення змісту освітніх програм для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями F2(121) «Інженерія програмного забезпечення», F3(122) «Комп'ютерні науки» у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі для розроблення дидактичних та методичних комплексів із професійних дисциплін, спрямованих на формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів; підготовки дистанційних навчальних курсів та організації виробничих практик з особливим акцентом на формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів.

Позитивної оцінки заслуговує той факт, що отримані автором матеріали та висновки дослідження було впроваджено в освітній процес у Піндіншанському вищому політехнічному коледжі та Хенанському вищому політехнічному коледжі (КНР) та у Відокремленому структурному підрозділі «Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України».

Загальні висновки і висновки до кожного розділу адекватно і логічно представляють позиції автора, базуються на значній джерельній базі, мають теоретичну і практичну новизну.

Повнота викладення матеріалу в наукових публікаціях. Хід і висновки проведеного дослідження досить повно відображено у 8 публікаціях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей. Текст дисертації відповідає чинним вимогам щодо його оформлення.

Аналіз тексту дисертації дає підстави зробити висновок про дотримання здобувачем загальних вимог академічної доброчесності. В основному тексті автором оформлено

покликання на використані наукові праці, періодичні видання, документи тощо. Анотація відображає поетапність вирішення мети і завдань дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. У цілому позитивно оцінюючи наукове дослідження Бай Дуншена, слід висловити окремі зауваження і побажання щодо змісту дисертації:

1. На наш погляд, потребує уточнення узгодження понять «комп'ютерна», «цифрова» та «інформаційно-комунікаційна» компетентності.

2. Робота б виграла, якби дослідник у другому розділі подав кількісні дані щодо поширеності дидактичних стратегій підготовки майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

3. Автором визначено дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та рівні їхньої реалізації, однак не зовсім чітко розмежовано, як кожна із визначених стратегій реалізувалася на відповідному рівні.

4. У дослідженні автор трактує поняття «дидактичні стратегії» як планування та реалізацію довгострокових умов одночасно на трьох рівнях: держави, установи та предмета. Вважаємо, що робота б виграла, якби детальніше було обґрунтовано необхідність рівня «держави», адже це вже сфера освітньої політики та управління, а не дидактики.

5. У роботі доцільно було б чіткіше акцентувати на ролі викладача під час реалізації дидактичних стратегій підготовки майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР в умовах цифровізації, оскільки наразі основний фокус зосереджено на технологіях, а не на суб'єкті педагогічної діяльності.

Висловлені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертації Бай Дуншена, що виконана на високому науковому і практичному рівні.

Загальні висновки. Дисертація на тему: «Дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням. За якістю дослідження, рівнем наукової новизни одержаних результатів та практичною цінністю роботи, повнотою викладу її результатів у публікаціях відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор Бай Дуншен заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, доктор педагогічних наук, професор Людмила ШТЕФАН